

1.) Štajerski deželni šol. svet ukreni potrebno, da se bodo vršile deželne uč. skupščine v dveh skupinah, za slovenske in nemške učitelje posebe. — Potrebo take delitve so uvideli na Češkem, Moravskem in Tirolskem; a zakaj ne na Štajerskem? Spodnji Štajer ima povsem drugačne šolske razmere, kot so na nemških tleh; to je tudi priznal dež. šol. svet, ko je imenoval za Spodnje Štajersko posebnega deželnega šolskega nadzornika. Slovensko učiteljstvo bi se z veliko večjo vneto udeleževalo razprav, če bi se vršile v materinskem jeziku. Naj se le poslužujejo nemški tovariši, ki so večši laščini ali francoščini, v debati teh dveh jezikov; kako bodo redkobesedni! Ex abrupto-govornikov je še v materinščini malo, kamoli v tujem jeziku!

2.) Štajerska deželna učit. skupščina priznava nujno potrebo, da se ustanove na Spodnjem Štajerskem v primernih krajih slovenske meščanske šole. — Prvi samostojni predlog nemških učiteljev se glasi, da naj ima vsaka ljudska in meščanska šola svoje vodstvo, ker je bil dozdej ponekod ravnatelj meščanske šole tudi voditelj tamošnje ljudske šole. Čemu bi podpirali slovenski učitelji ta predlog, ko vendar nimamo niti ene meščanske šole, ne združene, ne samostojne. Ako zahtevamo pri deželni učit. skupščini slovenskih meščanskih šol, podpremo kulturne naše težnje in pa videli bomo, če še ni izumrl čut pravičnosti vsaj pri naših tovariših-sosedih.

Učiteljske konferencije u Voloskem.

(Konec.)

IV.

A sada koja o samoj stvari.

Naše učiteljstvo će se uvijek opirati tome, da se borba medju klerikalcima i liberalcima unaša iz Kranjske u Istru. Neka braća Slovenci ne misle, da smo mi svi ovdje nekaki natražnjaci, koje treba istom probuditi i voditi. Ima i kod nas ljudi široka duševnoga horizonta, koji poznaju historiju religija i kulture u obće, te jasno vide, da i naš narod mora proći one faze razvitka, koje su prošli i drugi napredniji narodi — sa razlikom samo, što ćemo mi proći te faze mnogo naglije i ako budemo triezni i razumni, posve tiho i blago, bez bure i oluje i socijalnoga potresa. U tom pogledu smo mi čak liberalniji od Slovenaca, ili barem liberalniji u plemenitijem smislu. Mi stojimo na principu ljubavi, pravednosti, rada, slobode i napredka, i zato nećemo, da se atmosfera društvenoga života krca onom razdražnom psihičnom elektricitetom, što razdvaja ljude i dva pola i med njima stvara napetost, koja se može iztišati jedino olujnim prielomom i potresnim uzdrmajima ljudskoga društva, nego hoćemo, da se svakidašnjim društvenim dodirima i izmjenom mnijenja polagano i tiho ublažuju i izjednačuju nesuglasja i oprečnosti u mišljenju i težnjama pojedinih individua i većih socijalnih skupina; stojeći na rečenim principima nećemo, da se ruši religija, taj moćni faktor u narodnom uzgoju, nego hoćemo, da se religija, u koliko po neminovnim naravnim zakonima polagano propada, nadomješta nečim drugim; hoćemo da oni, koji misle da nema Boga, tu misao drže za se, a da ne kvare vjere u drugima, nego da tim većima prednjače u ljubavi blišnjega i u radu za opće dobro; hoćemo da oni koji se duševno pridignu, ne gledaju doli sa prezirom nego sa sažaljenjem; hoćemo, da jači slabijima pomažu, a ne da ih gnjave i gnjetu.

Ako nam, gospodo Slovenci, kažete, da smo uz ove nazore klerikalni, rado ćemo to dopustiti, ali jedino u najsvetijem smislu te riječi; nu priznati ćete nam ipak, da smo s druge strane u jednakoj mjeri i liberalni i to opet u najčišćem smislu te riječi.

Ali zagonetka, kako se mi ovdje možemo sa svećentvom tako liepo skladati, biti će vam tim jasnija, ako vam rećemo, da su kod nas i svećenici jednako liberalni koliko i klerikalni. Kod nas je pop u crkvi pop, a vani čovjek. Nije žalibože tako u vas. Vaš je pop samo pop. On hoće, da ga svatko štuje i sluša jedino zato, jer je pop; ne trpi ničije duševne samostalnosti i mrzi svakoga, koji ga ne smatra višim bićem. U kratko, vaši »duhovni« zaboravljaju ili po svojoj prilici još ni ne znaju; da je svećenik čovjek kao svaki čovjek, da je javni činovnik kao svaki drugi, da je doista član stališa častna i potrebna u ljudskom društvu i državnom organizmu, ali da zaslužuje čast i uvaženje samo u koliko se ljudski vlada i vrši dužnosti svoga zvanja.

Naši pako neki učitelji zaboravljaju, da smo već u dvadesetom vijeku, pa se radi pisanja »Učiteljskoga Tovariša« o istarskim stvarima odcjepljuju od »Zaveze« i Slovenaca.

To je sredovječno.

Ako ono, što piše »Tovariš«, ne vriedi i nema važnosti, ne osvrtaimo se na to, ignorirajmo; ako pak njegovi dopisi iz Istre imaju smisla i zamašnjega pomena, onda je naša dužnost, da na nje odgovaramo. Onaj, koji piše ove redke, imao je svojedobno prilike, da uputi g. urednika »U. T.« o našim odnošajima, te ga je izrično upozorio, neka svaki dopis iz Istre ne prima kao suho zlato. Na to je dobio ovaj odgovor: »Naš list je svakomu otvoren i mi ćemo rado tiskati svačiji sastavak u kojem god smislu i pravcu«. Pisac ovoga članka morao je na to priznati, da bismo toliko novinarske nepristranosti badava tražili kod nekih naših listova.

Mi imamo eto kod »Tovariša« sve uvjete, da možemo voditi trieznu i poštenu polemiku. Zašto dakle, da se odbijamo od »Tovariša« i od Slovenaca? Ne udaljujmo se, jer se otudjujemo; izjašnjujmo se i sporazumievajmo, pa ćemo se zbližati.

Na članke nedostojne, koji izviru iz zlobe, nizke strasti, osvete ili gadne sebičnosti, nemojmo se ni osvrutati, jer oni i tako neće imati ploda ni roda; u ozbiljnim pako i važnim stvarima, gdje je po sriedi ljudsko dostojanstvo, čast i probitak naroda i našega stališa, vodimo borbu trieznu i svetu prema svetosti same stvari. Istina je samo jedna — često ni na jednoj ni na drugoj strani, već negdje u sredini. Izmjenjivanjem misli doći ćemo do nje, pa će ona obim strankama biti mila i sveta. Nadjena istina vezati će nas sladkim vezom duševne harmonije: Pobjeda će biti na obim stranama.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društva.«

Delegate so prijavila še sledeća »Zavezina« društva:

XXVII. Savinsko učiteljsko društvo: 75. Franc Pečovnik, nadučitelj — Št. Jurij; 76. Ivan Jakše, učitelj — Vransko.

XXVIII. Ljutomersko učiteljsko društvo: 77. Gospica Olga Cvahte, učiteljica — Mala Nedelja; 78. gospica Alojzija Gorjak, učiteljica — Cezanjevci; 79. Rudolf Dostal, učitelj — Ljutomer.

XXIX. Slovensko učiteljsko društvo za Koperski okraj: 80. Miroslav Anžlovar, učitelj — Boljunec; 81. Franc Waišel,